

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice. št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenski kmetje, pozor!

Ni zadosti, da trpimo veliko škodo po nemčevalnih šolah, ki so nam jih usilili naši jerobi. V novem času so si nemški liberalci in to z dovoljenjem sedanje vlade, še ustanovili društvo, katero ima nalogo pokupiti slovenska posestva po prisilnih dražbah in taka posestva potem oddati Nemcem na lahke pogoje. Ti nemški posestniki bi pa zavezani bili sopot le nemško družino, viničarje in najemnike sprejemati in s tem nemštvo med Slovenci širiti. Kdor brezobzirnost in krutost teh liberalcev le nekoliko pozna, tak ve dovolje, da si mnogo ne izbirajo med sredstvi, naj dosežejo svoje namene, posebno nam Slovincem nasproti. Čuje se, da na zadolženih kmečkih posestvih slovenskih to društvo, ki se imenuje „Südmark“, dolgove pokupuje, potem dolge odpove in končno, ko ne more ubogi, že itak pri hranilnici zadolžen kmet denarja na posodo dobiti, da bi se rešil, proda mu po prisilni dražbi to društvo za malo ceno posestvo in ga potem po svojih agentih kupi. Nemčurški mestni in tržni zastopi in nemški denarni zavodi podpirajo to društvo z velikimi letnimi doneski, da zamore svoj v pogin slovenskega kmeta in razširjevanje nemško-prusaštva naperjeni namen izpeljevati. Čudimo se le, da vlada to društvo pripušča, ki ima odkrito namen zmiraj vdanega slovenskega naroda življenj in obstanek podkopati.

V vsakem nemškem ali nemškutarskem mestu in trgu na Štajarskem in Koroškem ima to društvo „Südmark“ svoje podružnice in da bi naši Brežiški in potem Konjiški „purgarji“ pri kakem nemčurškem podjetju zaostali za drugimi nemčurji in nemškutarji, tega ni bilo misliti. Tudi Konjice imajo tedaj svojo podružnico „Südmark“. Vsem prebivalcem Konjiške okolice znani „Mischagg-ov sin“, potem c. kr. notar Kummer in dr. Ledererjev pisatelj, Auchmann — ti so „glave“ Konjiške podružnice. Kakor

povsod, bode tudi v Brežicah in v Konjicah to društvo delovalo na pogin slovenskega kmeta. Toraj kmetje, pozor!

Kaj pa Vam je storiti proti tej zaroti? Storite tako-le: Če ste v kak nemčuršk denarni zavod ali kakemu zagrizenemu Nemcu kaj dolžni, kmalu glejte, da dobite iz kake slovenske posojilnice ali pa iz južno-štajarske hranilnice denar, da „südmarkarjem“ plačate, kar ste jim dolžni in jim s tem vzemete priložnost in močnost, da Vas s posestva ne preženejo. Nemčurji in nemškutarji Vas, kakor sami veste, žal, da se nočete jih tudi varovati ali pa ne veste, že tako guliijo ter Vam pišejo za blago, na „porgo“ dano, po dvoje, v jesen pa Vam potem na pol zastonj jemljejo Vaše s krvavimi žulji pridelano vino ali zrnje. Tako imajo troji dobiček: enkrat pri neprimerno drago zarajtanem blagu, dvakrat pa pri na pol zastonj v jesen v plačilo vzetem vinu ali zrnju. Kako bo pa pri takim odiranji kmet obstal?

Dalje si dobro zapomnite imena udov tega društva. Bedak je vsak in ni boljšega vreden, kakor da bi se mu za vsakokrat „na vatle“ namerilo, kateri še takim ljudem, ki delajo na naš pogin, nosi denarje. Svoji k svojim! Kupujte pri slovenskih poštenih trgovcih, Vaših sovražnikov pa se ogibljite. Če ste Nemcem kaj dolžni, dobite si iz kakega narodnega denarnega zavoda denar in ga plačajte, potem pa recite: Sveti božji križ čez nje! Največja neumnost bi bila, da bi še tolovaju, ki mi na življenje gre, še more biti smodnika za puško ali pištolo kupoval, da bi me potem ležje in z manjšimi stroški ustrelil, kedar bi se mu poljubilo. V taki priliki neha vse prizanašanje. Bog je v starem zakonu Izrajelcem celo zapovedal, naj vničijo Izrajelskemu narodu sovražne Amalekite, Movabite in Kanavanite.

S tem popolnoma postavnim sredstvom, da nič ne kupujete več od Vam sovražnih ljudi in njim nič več ne daste zaslužiti, smete se braniti proti njih nasilstvu, oziroma ste po po-

stavi samoobrambe dolžni to storiti. Krščanstvo nas uči le, da sovražniku, če k nam pride pomoči iskat, v sili pomagamo, nikakor pa nismo dolžni in bila bi še celo neumnost, da bi ošabnemu sovražniku še orožje v roke dajali, naj nas ž njim uničuje.

Tedaj slovenski kmet, pozor! Südmarkarju ne daj krajcarja več zaslužiti! Naj si Mischaggovci in drugi südmarkarji zapomnijo: Koli kor nas je pametnih in zavednih slovenskih kmetov, ti Vam ne damo nič več zaslužiti. Živite se le od nemškega zaslužka, boste pa kmalu sami vtisto jamo, katero nam kopljete ali kopati pomagata, popadali. Prav tako Vam bodi!

Č.

Avstrijski škofje in verska šola.

(Dalje.)

Ne bomo tajili, ljubljani v Gospodu, da je tudi državi dosti na tem, kako da se mladina izreja, in ima tedaj tudi država svoje pravice do šole. Teh pravic mi nočemo tajiti ali jih ji krajšati; odločno pa oporekamo sumničanju, s katerim se črnijo naši nameni. Radi priznamo, da je pri sedanjih razmerah državna moč in oblast potrebna tudi na šolskem polju ali naj ima država še toliko pravic do šole, te pravice nima prava nič, da bi katoliške otroke izrejela v duhu, ki nasprotuje željam in dolžnostim katoliških starišev; take pravice si nikoli ne bo mogla izkazati in je ne more izvrševati, da bi ne žalila natorne pravice starišev.

Zdaj pa soditi sami, preljubi v Gospodu! Če je vzgoja otrok najprej le vaša pravica, če kot katoliški stariši svojih otrok ne morete in ne smete drugače izrežati, kakor v katoliškem duhu; če en del svoje pravice in dolžnosti gledé odgoje vaših otrok prepustite šoli, da ona zastopa vaše mesto: kaj boste potem terjali od šole? Gotovo to, da se izrejajo vaši otroci v šoli po katoliški veri, da se jim razloži katoliška vera, in kako se po njej živi, misli in dela, na kratko: vi boste sami zahtevali katoliško odgojo. To pa smete tem bolj terjati, ker pošiljate svoje otroke v šole, za katere morate po državnih postavah tudi vi plačevati.

Ne bilo bi prav in pravično, ko bi se vam reklo, da vam je na prosto voljo dano. napraviti si svoje privatne katoliške šole. Zakaj bi morali vi na dve strani za šole plačevati, ko yendar tega ne zmorete? Ali bi mar ne bilo bolj prav in pravično, ko bi morali tisti, ki hočejo brezversko šolo, sami plačevati za njo?

S svojo zahtevo zagovarjamo tedaj le vaše pravice. V vašem imenu, v imenu cerkve, ki ima oblast do otrok po sv. krstu, v svojem lastnem imenu, ki smo-neumrjočim dušam postavljeni za pastirje, terjamo tedaj katoliške šole.

S tem izpolnjujemo le svojo najsvetejšo dolžnost, ki jo imamo do vas in vaših otrok po naročilu božjega Zveličarja: „Pojdite in učite vse narode . . . da bode vse izpolnjevali, kar sem vam naročil.“

Mi terjamo katoliške šole, ne da bi se sklicevali na stare postave ali terjali novih podlag, ker mislimo, da jih smemo terjati tudi na temelji obstoječih postav. Sumničijo nas, da hočemo šolo postaviti zopet na stališče onih pretečenih časov, ko ni imela še teh pomočkov in te podpore, kakor sedaj. Na to bomo najlažje odgovorili, ako povemo, kaj nas je k temu nagnilo, da smo to stvar sprožili. Vlada Njih Veličanstva našega svetlega cesarja je sama za potrebno spoznala, državnemu zboru predložiti postavo, po kateri bi se šolska postava nekoliko preuredila, ker so jo storjene skušnje, sodbe veščakov in od mnogih strani izrečene želje k temu nagnile, da je začela premišljevali, ali bi ne kazalo, šolsko postavo pregledati in predelati. Ali ni tedaj vlada sama ponudila nam škofom priložnosti, da naj povemo svoje misli? Tudi mi imamo dvajsetletno skušnjo z novo šolo, tudi nam gre, kakor se nam dozdeva, posvetovalna beseda, kedar je govor o nravno-verski odgoji, in vsaki dan poslušamo glasne in nujne želje naših vernikov, ki se strinjajo z našimi. Ali bi ne smeli mi pri taki priložnosti povedati svojih skušenj, svojih misli, svojih in vaših želj? In če smo ponujeno priložnost porabili, ali se nam sme očitati, da brez potrebe duhove razburjamo?

Vi ste bili pri svojih shodih in prošnjah in tudi lanski katoliški shod je bil pri svojih pogovorih in sklepih tega prepričanja, „da je polna in temeljita rešitev šolskega vprašanja mogoča le na postavnem potu“. Ta misel je vodila tudi nas. Mi se hočemo poslužiti le tiste pravice, ki je pristojna vsakemu državljanu; nastopiti hočemo tisto pot, ki nam je odkazana po postavi. Mi smo tedaj pregledali tiste spremembe šolskih postav, ki jih nasvetuje c. kr. vlada, in videli smo, da ne odgovarjajo zadosti vsem skušnjam in sodbam veščakov, da se ne ujemajo z našimi in vašimi željami, zato smo spoznali za svojo dolžnost, nasvetovati take spremembe, da se ustrezne pravičnim zahtevam.

Ali je na tem kaj čudnega? Ali so naši nasveti pretirani in brez mere, kakor se trdi? Kaj pa terjamo z vami vred, preljubi v Gospodu? Mi terjamo, naj se za katoliške otroke napravijo katoliške šole, na katerih naj učijo verni, katoliški učitelji, ki naj izrejajo otroke po naukih sv. vere, saj postava sama pravi, da je nravno-verska odgoja naloga šole. Če se da tem besedam pravi pomen, ne povejo nič drugega, kakor da mora šola na otroke uplivati v nravno-verskem duhu. Tu mora učitelj sam biti nraven in veren mož, da si mora nravno-

versko odgojo otrok šteti v svojo dolžnost, in da morajo šolske knjige tako uravnane biti, da pomagajo pri nravno-verski odgoji otrok. Izrecno pravi tudi šolski red, ki je bil pridejan šolski postavi, da velja kot vodilno načelo za pouk, da so posamični šolski predmeti med seboj v enotni zvezi. To hoče toliko reči, da mora tudi veronauk z drugimi učnimi predmeti ostati v tesni in neprestani zvezi, da se veronauku ne sme nasprotovati v ostalem pouku.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Suha krma in nje vrednost.

(Konec.)

Na travniku pozna se že v časih iz dalje, če raste na njem dobra ali slaba krma, to pa že tudi na nekaterih travah, ki jih človek vidi na njih. Skušnja pa izuči v tem, kakor v drugih rečéh, najbolje, zato opustimo tu naštevaje onih trav, ki kažejo dobroto krme že na travniku. Krma sama pa kaže svojo vrednost najbolje sama po vonjavi, ki dihti iz nje.

Dokler je krma še mlada t. j. ne predolgo suha, ima, ako je dobra, svojo posebno vonjavo; to pa izgubiva, čem dalje leži na kupu. Dokler se je namreč naravne mokrote v njej, kaže se to po posebni vonjavi; če je pa krma že stara ali kakor se pravi, preležana, nima je več na sebi ali pa je celo nasprotno: taka se ve, da ni več veliko vredna in je lahko že celo škodljiva. Oko in roka izvedenega živinorejca pa ga učita dovolje, da skorej vselej na tenko izpozna, kaka da je krma, več ali manj vredna.

Več ko ima v sebi detelje in slakovja, več je tudi vredna krma, ako se spravi dobro in lepo shrani. V tem oziru je krma, ki raste v gorah, veliko več vredna, kakor na planem, v močvirnem travniku. Na zadnjem sploh trava ni veliko vredna, ter nima skorej nič ali le malo redilnih snovi v sebi. Izpozna pa se taka krma prav lahko in vemo, da se naših bralcev nihče ne zmoti, kedar ima pred seboj krmo, kako da jo naj presodi. Če še toraj govorimo tu o tej stvari, izgodi se to samo iz namena, da potrdimo, nekam znanstveno, kar je bralcem že znano vsled lastne skušnje.

Kdor se hoče prepričati, katera krma je sladka in katera je kislá, naj vzame eno bilko iz nje o konci v eno roko, z drugo pa naj potegne navzdol in prec bode čutil razliko. Pri sladki travi ga ne bode zbolelo v prstih, pač pa pri kisli, to pa vsled ščetinic, ki so na kisli krmi, nima pa jih, vsaj v toliki meri ne, sladka krma. Drugo znamenje pa je gladko listje pri sladki, zakrivljeno pa pri kisli krmi. Sploh pa ima kislá krma le malo listja in to se zasuče, kedar se suši.

Barva je tudi znamenje za dobro krmo, toda ne vselej, kajti barvo lahko pokvari ali pa tudi vzboljša čas, v katerem se krma spravi. To pa ni vselej v rokah gospodarja in zato kaže v časih dobra krma slabo, rjavo barvo v tem, ko ima slaba, kislá najlepšo, zeleno. Iz vsega pa se vidi, da ni vse eno, kako krmo človek polaga živini.

Sadjerejcem na znanje.

Visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo imenovalo me je filoksernim komisarjem v Ptuji. Zapuščajoč tedaj svojo dosedanjo službo deželnega potovalnega učitelja, zahvaljujem se vsem onim, kateri so z menoj občevali, za njih prijaznost in podpiranje v moji dosedanji službi! Ob enem pa opominjam sadjerejce, da na početem potu vrlo in srečno dalje napredujejo. Tudi me bo vselej veselilo, ako se bode kateri mojih znancev, v katerem si bodi slučajji, bodi-si sadjereja ali vinoreja, obrnil do mene, ter mu bodem rad, ako le mogočno, s svetom ustregel.

V Ptuji, dne 25. julija 1890.

Fr. Matijašič, filokserni komisar.

Sejmovi. Dne 1. avgusta v Gomilici. Dne 2. avgusta pri sv. Lenartu v slov. gor. in v Velenji. Dne 4. avgusta v Mariboru, v Šentilji pri Velenji, na Holmu in pri Sv. gorah. Dne 5. avgusta v Loki, na Ptuji, v Lembergu in v Radgoni. Dne 6. avgusta v Lučanah pri Mariji Snežni in v Novi cerkvi pri Ptuji.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slov. petje.) Dne 10. avgusta priredi slovensko pevsko društvo v Mariboru na vrtu (Gambrinushalle) veliki koncert, t. j. petje, nad 200 izurjenih pevcev in pevkinj bodo skupaj prepevali naše lepe slovenske pesmi s spremljevanjem 40 vojaško izurjenih godcev. Kdor ima srce za lepo petje, naj ne zamudi te lepe prilike, naj ne gleda na male stroške in naj se vdeleži velikanske svečanosti. Naši vrlj boritelji koroški Slovenci nas bodo v ogromnem številu prvokrat na slovenskem Štajarskem počastili; iz Kranjskega se jih pripelje s posebnim vlakom in iz Hrvaškega se je več društev napovedalo. Dolžnost naša je tedaj, da jih sijajno sprejmemo, zato vabimo vse štajarske rodoljube, da se vdeležijo koncerta in nadjamo se, da dne 10. avgusta nobeden narodnjak ne bo doma ostal, posebno pa pričakujemo, da še bo naš kmečki stan, kateri je pri zadnjih volitvah svojo narodnost tako sijajno pokazal, tudi na dan koncerta v naši sredini ter se z nami veselil in tako k olepšanju veselice pripomagal. Tedaj na svidanje v Gambrinusovem vrtu, dne 10. avgusta ob 5. uri popoldne.

Odbor slovečnosti.

Iz Brežic. (Pobirek.) Kakor vselej, tako so tudi v dan svoje volitve pokazali naši mestjanje omiko, katere jih naši Nemci učijo in to je vsaj pri teh omika surovosti. To so že kazali poprejšnji večer, na dan volitve pa so zgodaj vstali in se pripravljali na silni boj. Pooblastila so na vse kraje lovili in še na dan volitve so se peljali k neki udovi — in to poleg živega moža — v Globoko za pooblastilo in še financerji so jim pomagali do pooblastil. Volilce so z vso silo priganjali na volišče in še slepca so pripeljali, tako, da sta ga Gabrič in Leiter morala voditi na volišče; voliti pa je moralo vse, vsi šivarje, črevljarje in tudi mesarja Grobošek in Klavžer sta pri tem morala grdo gledati, tako da je ni krème, razun Haiderja, da bi bila kaj vredna za Slovence. Vidite, Haider je rojen Nемеc pa jim ni dal glasa, ker ve, od koga da živi. In kdo so ti volilci, ki tako slavijo nemškutarstvo? To je neka zmes iz mestjanov in kmetov, niti deset izmed 80 ni jih, ki bi bili znali pomen volitve, volili pa so, samo da so si prazen želodec napasli in glas oddali, bodi-si, komur hoče. Še celo kmeta Presker in Hotko sta morala voliti po nemški. Vidite tedaj, kaki da so ti odlični mestjani! Za slov. ljudstvo ni enega trgovca, niti mesarja, še mežnar v nemški rog trobi, in ako jih prav pregledaš, jih ni 20, da bi bili Brežiški rojaki. Eni so privandrani iz Laškega, eni iz Moravskega, drugi Bog ve, odkodi jih je burja prinesla; največ jih je kmetov, ki so postali „spisburgarji“. To so tisti, ki s kmeti ne bi radi bili, gospode pa dohajati ne morejo. Med te spada tudi Vavlec, ki je visoko pod goro rojen, mnogo jih je, ki zdaj za nemštvo gorijo, na stare dni jih bodo pa pognali slovenski občini na rame, kjer imajo domačinsko pravico. G. Šnideršič je volil kod sodafabrikant. To je pa neznano, kje ima ta gospod svojo tovarno, g. Delkot ml. je volil kot miljar, tega še nismo do zdaj znali, da zna ta gospod milo ali žajfo delati. Taki so naši mestjani. Tega ne smem pozabiti, da ni manjkalo Jakata in Potočnika. To je bila pač čudna mešanica. Kedo je pač volil narodno? Mar ni nobenega Slovenca v tem gnezdu? Pač so, pa kaki! Slovenci smejo biti ponosni na-nje, najbolj odlični gospodje, ti so iz lastnega prepričanja volili slovenski. Bodi jim zato hvala!

Iz Slatine. (Križevska nadžupnija.) Gledé na zgodovino te nadžupnije, najdem v Orožnovi knjigi „das Dekanat Rohitsch“ za nas zlo zanimivo poročilo. Križevska fara je bila nekđaj veliko večja, tolika, ko je zdaj cela dekanija; segala je do Rudnice nad Podčetrškim gradom; od ondod se je vlekla meja čez Tinski in Mestinski potok, mimo sv. Benedikta do Lemberga na Pečico v Polčanski graben, po cesti na Gaberk, po vrhu Boča in Donačke gore

do Sotlinega zvirka, potem pa za Sotlo do Podčetrška. Od Križevske obširne fare so se ločile pred 400 leti Rogatec in Kostrivnica, leta 1756 sv. Ema in slednjič 1768 sv. Peter na Medvedovem selu. Fara se je manjšala, vstanovili so še dekanijo v Rogateci in so slednjič l. 1789. Križevsko dekanijo čisto opustili. Le novo ime so ji dali, da je od leta 1756. nadžupnija in imajo Križevski nadžupnik pravico imenovati Št. Emskega in Št. Peterskega gospoda. Križevska cerkva je bila prej drugačnja, kakor zdaj, globoka, temna, z nizkim, širokim stolpom. Da so sedanjo od l. 1862—1866 dodelali, so rajni Slomšek živo nagovarjali pri pastoralni konferenci in zopet, ko so l. 1856. na božjega Telesa den procesijo vodili, in še večkrat, farmani so pa pridno dolagali. Vogelni kamen so postavili dne 17. marcija 1862. Slomšek in posvetili so cerkvo dne 16. oktobra 1864 škof Jakob Maksimilijan. — Po časi so stare reči od cerkve spravljali, leta 1823. pokopališče k sv. Trojici, l. 1862 pa orglje; podrli so pred nekaterimi leti staro mežnarijo, postavili pa novi farof 1823. in kaplanijo 1805. Župnikov je do zdaj 22 in nadžupnikov 12. Prvi so bili Vicman. Izmed njih so Glavinič, Andorfer, Drolc in Župeve, plemenitaži ali pa doktorji sy. pisma. Ponesrečila sta se dva. Nad Janeza Šabeli so prišli l. 1672. hrvatski tolovaji ter so jih oropali in umorili, Gubanc Matija je pa Pernečki Juri Rusel nevarno ranil, da so od tega umrli. Pokopanih je pri sv. Križi 10 župnikov in izmed 99 kaplanov 5. (Konec prih.)

Iz Slatine. (Pred tisoč leti in sedaj.) Pred tisoč leti so zavidni sovražniki preganjali in po nedolžnem tožili sv. Cirila in Metoda, sedaj pa njune častilce. Na Slatini živi in gori zato posebno odpadli rojak g. dr. Hoisel. Vse, kar je cerkvenega in narodnega, ga skeli in peče, kakor trn v peti. Ni toraj čuda, da se vselej že od daleč boji dne 5. julija. Krog in krog gori, ne njemu, ampak slovanskima apostoloma na čast toliko kresov, da jih lahko ne prešteje in zdaj tu zdaj tam zaslíši od blizu in daleč pok možnarjev. Za-nj britki večer, menda najbolj v celem letu! Kakor bi se bal, da se mu užge ali od strela podere šulvereinska šola, s katero želi neverno liberalstvo med ljudstvom širiti, leta okoli, krivi roke in kliče na pomoč. Kedar je človek razburjen, ne more lahko spati. Tako se gotovo tudi njemu tisto noč godi, zato je že lani v njej skoval neko tožbo na c. kr. dež. namestnika. Vedoč, da bi se v Gradcu malo zmenili, če on ne more eno noč spati, pa je zapisal, da gosti ne morejo celo noč počivati zavoljo trušča in strela. Čudno, saj kresi pogasnejo in strelí potihnejo gotovo prej, ko gredo gosti k počitku. Gospodek je moral vendar nekoliko pri kovanji tožbe zadremati, ter se mu je sanjalo o trušči in strelu

v pozni noči. Na to tožbo je c. kr. dež. namestnik 4 občinam hudo zabičal, da ne smejo nikoli in nikjer dovoliti streljanja, ako ne soderi g. ravnatelj na Slatini. Mimogredé bodi omenjeno, zakaj so si neki po postavi izvolili davkoplačilci župana, da so jim dali sedaj nadžupana! Sedaj se je veselil g. dr. Hoisel misleč, da bo letos imel dne 4. julija vendar mirni večer. A kmetje in fantje so na to še le pravo veselje imeli do kresov in strela, ker so videli, da se jezi „ta mali“, s katerim so marsikateri še skupaj v šolo hodili. Še več in večjih kresov napravijo in za streljanje kmalo steknejo primeren kraj v sosednji občini, kjer še izvoljenemu županu niso postavnih pravic pristigli z vsiljenim nadžupanom. Tudi v Rajnkoveih in pri sv. Mohorju so pokazali, da še nimajo nadžupana. Po večni luči zažgejo prvi možnarec. Nekdanji pridni „Pepič“ že Bog ve, kedaj o večni luči ni se odkril in prekrižal, a ko začuje pok, — „sveti božji križ!“ sname klobuk in teka po Slatini, da so mu se kar čudili in smejali. V strahéh je bil posebno za neko gospo P., če ni zavoljo slabih živcev že pri prvem strelu na tla se zgrudila. Leta za njo in prosi in priganja, kogar najde, naj jo gredó iskat. Vendar jo naleti in že zine, da bi jo tolažil, a gospa ga prehití, rekoč: Gospod doktor! kaj pa je nocoj, da je tako lepo razsvitljeno po okolici in da streljajo? To je bil krop in dolgnos, ki si ga je obrisal z debelimi psokami na Slovence. V svojem ukazu opozarja c. kr. dež. namestnik, da ima naš kraj veliko koristi od gostov. No, najbolj hvaležni našemu kraju, ki s svojo lepoto in zdravilnimi zvirki vabi tujce, imeli bi pač biti dr. Hoisel in drugi, ki prihitijo po leti k nam si nabirat, da imajo po zimi kaj živeti. Mi pa g. dr. Hoiselnu in vsem, ki imajo naš kraj za molzno kravo, moremo hvaležni biti toliko manj, ker delajo med nami že več let nemir in ker s Slatino tako slabo gospodarijo, da gre vedno rakovo pot.

Iz Ljubljane. (Dom in svet) Urednik tega jako vrlega lista, preč. g. dr. Fr. Lampe, naznanjuje novo obliko lista svojim mladim bralcem tako-le: Brez hrupa, pohlevno, v skromni obleki je zahajal dve leti „Dom in svet“ med Slovence. Polagoma je rastel ter s tem dokazal, da njegov izdajatelj ni delal na „slepo srečo“. Letos se je nepričakovano oblekel tudi v ličen plašč, češ, naj bi mu nihče ne očital, da se tako siromašno upa med daljni svet. Pa še to ni dovolj. Ko se je ob novem letu prav pošteno predstavil občinstvu ter ga je doletela marsikatera hvala, prevzel ga je nekak napuh. Posebno ga je bolelo, ko so ga primerjali drugim listom in dostavljali: „Žal, da nima slik“. In pogumen je naš mladič dovolj, da je že pred nekolikimi meseci sklenil: s slikami se hočem okrasiti, naj velja, kar hoče. In evo ga! Danes

se Vam predstavlja kot ilustrovan list; podal Vam je že zadnjič prilogo in danes je pravilno ilustrovan. kakor hoče biti z božjo pomočjo in pomočjo blagih prijateljev tudi nadalje. Izdajatelju pač ni treba udarjati na veliki zvon in razglašati, da se je že od začetka poprijel svoje izbrane naloge z vso resnobo trdnega značaja pač mu ni treba zatrjevati, da se hoče tudi nadalje z jekleno voljo povspenjati do svojih vzorov. Da, vzorom bode služil naš list in v nemal Slovence za prave vzore, storil bode duševno in gmotno, kar bode mogel. Zato se trdno nadeja, da bodo Slovenci izdajatelja vsestransko podpirali. Pa tudi prosi najuljudneje, naj ga rojaki ne zapusté. Kar mu bodete izročili, rojaki, bodi si duševno, bodi si gmotno, vestno bode položil — to trdno obeta — na oltar mile nam domovine.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Blizo vsi udje presvitle cesarske rodbine so bili dnes v pričó pri poroki cesarjeve hčere M. Valerije v Ischlu, in po vseh avstrijskih deželah bila so vidna znamenja ljubezni, katera plameni v srcih vernih ljudstev do presvitle cesarske hiše. — Vsa predmestja združijo se že prihodnje leto z notranjim mestom in bode od leta 1892 torej Dunaj le ena velika občina. Župana pa si voli mesto še tudi na dalje samo ter ga mu torej ne imenuje vlada, kakor je bila iz kraja misel. — Iz c. kr. vseučilišča v Gradcu preženó, kakor se sliši, vse srbske dijake ter jih dolžijo, da so krivi neke veleizdaje. Nam se zdi, da za to njih veleizdajo že le ni take sile. — Priprava za razstavo štajarske dežele se vrše sicer na vse moči, toda vidi se, da se razstava odpre prehitro, prej, ko je mogoče razstavljalcem spraviti svoje reči na njo. — O volitvi volilnih mož v Podkloštru, koroškem trgu, so necega moža težko ranili in je mož še tisti den umrl. Nesrečnež je šel poleg dveh drugih dražiti družstvo onih, ki niso volili z njegovo stranko in pri tem ga je nekdo dregnil z nožem v rebra. To je sicer žalostno, da se je to zgodilo, ali nemškutarji sami so krivi v tem, drug nihče. — Na celi koroški zemlji ni c. kr. notarja, da zna slovenski in vendar prebiva nad 130.000 Slovencev v njej. To je očitna krivica in vlada mora gledati na to, da tudi v tem dobi slov. ljudstvo svojo pravico. — Kakor smo že naznanili, ustavili so sedaj v Ljubljani vsi pekovski pomočniki delo, toda mojstri so dobili pomočnikov iz Maribora in vsled tega še bela Ljubljana ni brez „belih žemelj“. — Ako pojde tako naprej, ne bode na Krasu več le sivih peči, ampak v nekaterih letih bode na njem že več ali manj vse zeleno. Da bi le bilo! — Na c. kr. gimnaziji v Gorici prične se jeseni po-

učevanje v slov. jeziku, menda tako, kakor ga imamo že mi na c. kr. gimnaziji v Mariboru. Nekaj je to že, toda pičlo malo. — Otroški vrt v Greti pri Trstu, ki ga je ustanovilo laško društvo „pro patria“, prevzame bojda mesto v svojo skrb, ali pa ima pravico za to? Najbrž je nima, toda mestni svet vpraša malo za to, ako v tem le pogoltno kaj slov. otrok. — Pri dež. blagajnici za Istro je nek ital. uradnik 82 jezer goldinarjev zapravil na škodo maloletnih prebivalcev. To je laška zvestoba ali ka-li. — Dež. razstavo imajo v septembru tudi v Zagrebu, prireja jo kr. kmet. družba, ki obstoji ondi že 50 let. — Iz Ogerskega se, hvala Bogu, v tem tednu ne more nič kaj posebnega poročati. Naučni minister, grof Czaky, čaka še vedno na odgovor, ki pride v kratkem iz Rima, gledé na vzrejo otrok iz mešanih zakonov. Pri tej reči pa je g. minister prav slabo naletel.

Vunanje države. Da je sv. Očetu v Rimu, Leonu XIII., neka knezinja volila veliko posestvo v Franciji, to je sicer resnica, ne pa to, da ne tirja francoska republika od sv. očeta za to volilo nobenih davkov. Kdor pozna može v francoski republiki, tega tudi ni pričakoval; o tej reči so zagnali samo framasoni glas v svet, da bi ljudi prekanili, češ, da francoska republika ni v rokah, katol. cerkvi sovražnih. Sleparija! — Italija bojda ne trpi rabuk zoper našo državo, ki bi nastale vsled tega, da je ona razpustila društvo „pro patria“. No, kmalu bomo čuli, da je ta ukaz ministra Crispija — bob v steno ali bolje pesek v oči. — Pri francozih je sedaj „lepa navada“, da kaže vse, kar čuti francosko, neko ljubezen do Rusov. To pa je nekaj, čemur ni verjeti veliko. — Na Angleškem nagibajo pa se može tamošnje vlade na prijateljstvo do Nemčije. To prijateljstvo pa potegne že višje! — Sedaj je gotovo, da pojde cesar vseh Nemcev, Viljem II., še to poletje k ruskemu carju. Za Avstrijo nima to veliko sreče v sebi. — Kaj da bode iz Ferdinanda, doslej kneza Bolgarije, to zna sam Bog, govori se veliko o tem, da na zadnje vendar-le ne pojde več v Bolgarijo. — Razkralj srbski, Milan, dela sedaj velike spletke in vidi se, da ima za seboj državo, ki ni prijazna Slovanom. Prav pa ne zna nihče, katera da ga vodi — za nos. Sreča za-nj ne pricvete iz njegovih spletek. — Turški sultan izgubi najbrž že v malem času otok Kreta in to v roke Grkov, se ve, da imajo anglijski kramarji roke v mes. — V Aziji so nastali nemiri in sicer v Libanonskem pogorju, kjer se kršč. Armenci upirajo turški sili. — Suženstva še v notranji Afriki ni konec in so mohamedanski Arabci največ krivi tega zločinstva, ki je sramota za vse človeštvo. — V južni Ameriki ste si republiki Guatemala in San Salvador segli v

lase, to se pravi: vojsko ste si napovedali in je bojda že tudi prišlo do bitke med njima. — Vlada zjedinjenih držav severne Amerike je že pripoznala svojo najnovejšo sestro, republiko v Braziliji in te dni pošlje več ladi tje doli, da jo pozdravijo kot posestrimo svojo.

Za poduk in kratek čas.

Iz Slovenije do Adrije.

(Potopisna črtica.)

Takrat mislim prav naglo potovati, kajti moj drug, obsojen mojo malenkost počakati, da se vidiva iz obraza v obraz, prosi že vse svetnike, da bi me vendar enkrat prinesli tje doli na njegovo mesto. Nastopili so namreč že pasji dnevi, tedaj pa je tam doli na obrežji Adrije neznosna vročina in si človek svoje razgrete ude le v morskih valovih malo ohladi. Potoval bodem toraj brzo, ustavil se samo v Ljubljani in Reki in to le toliko, da si malo odpočijem, kar mi božja in cesarska postava dopušča; omenil bodem le nekaj malega o Ljubljani, Reki in morji, potem pa krenem kar hitro tje doli v daljni Zadar, največje iridentijsko gujezdo v Dalmaciji. Tudi Zadra Vam ne bodem natančno opisoval — pozneje, ako drago, pač — nego ga le nekaj splošno omenil. Ustavil se bodem za sedaj le v cerkvi, koja hrani jako drago svetinjo celega krščanskega sveta, katero sicer vsak kristijan po imenu pozna, kaj natančnega o nji pa ve le malokateri.

Gospod urednik! Vi ste v svojem življenji gotovo že kje slovo jemali, gotovo tedaj, ko so Vas oče v šolo zavlekli, — študirali ste brez dvombe tudi Vi in to oddaljeni od rojstnega kraja, kaj ne? No, potem pa že veste, kaj se pravi „poslavljati se od svojih dragih“. Človeka nekaka slabost obhaja in tako čudno mu je tam na tistem kraji, kjer ima človek, kakor učenjaki trdijo, srce, posebno, ako se mora daleč podati in to za dalje časa in je v božjih rokah, ako še bo kedaj svoje drage videl. Da je bilo tudi meni nekako medlo, ko sem se poslavljal od mile štajarske zemlje, ostavljal svoje roditelje in prijatelje ter se podajal v daljno Dalmacijo, to si po tem vsem lahko mislite. Bivši moj profesor — Bog mu daj zdravje, — ki me precej dobro pozna, prerokoval mi je, da se bodem po domovini jokal. Čisto poparjen sem se torej vsedel v kupé, položil svoje ude, kolikor mogoče, v prijetno lego ter sem jel razmišljati o svojem bodočem življenji v Zadru, o prerokovanji profesorjevem itd. Na tej in ovej postaji videl sem kak znan obraz, kar mi pa ni bilo nič kaj po volji, kajti človek je v enakih okoliščinah najraje sam, da si srca s prijateljskimi spomini še bolj ne obteži. Zatoraj sem se odmaknil od okna, le v Ponikvi pomolil sem ka-

kor obično, glavo skoz okence, da pogledam spomenik, ki kaže potniku domačijo največjega vladike in dobrotnika Slovencev, slavnoznanega in žalibože le prerano umrlega Antona M. Slomška.

Vlak pridrdra v Celje, kjer me vzbudi iz mojih duhamorečih sanj znani glas občespoštovanega drž. poslanca našega, češ: „O dragi R. Bog z vami, zakaj ostavljate Slovenijo — jako obžaljujem — pogrešali vas bomo — vrnite se skoro!“ Umeje se, da so me te besede iskrenega domoljuba še bolj „poparile“. Premišljujoč osodo mile Slovenije in proseč dobrotljivega nebeškega Očeta, naj čuje nad domovino, roditelji in prijatelji, naj blagoslovi delo milih mi rojakov, da bi s časnim preskrbljeni, tem ležje za večnost delovali, dospel sem v Ljubljano, kjer sem namenjen en dan ostati, da izvem, kako napreduje središče Slovenije: bela Ljubljana. Pred osmimi leti bil sem v Ljubljani prvokrat, a tedaj sem jo nekako prevarjen zapustil, kajti vse: napisi ulični, nad prodajalnicami, govor, vse bilo je v moje veliko začudenje in žalost nemško. Sedaj ti pa naznanja vse to, da bivaš res v slovenskem mestu, toraj veliki napredek. Nove krasne stavbe, kakor: cerkva srca Jezusovega, Rudolfinum, mestna klavnica itd. zalšajo mesto, napredovanje tudi tu. Iz gole radovednosti ogledal sem si zloglasnega Anastazija Zelenca zloglasni spomenik, radi kojega so natolcevali židovsko-liberalni listi tako robato celi slovenski narod. Prijatelj, ki me spremlja, oglasi se v neki postranski ulici, češ: „Evo ti A. Zelenca“. Nekak „ojé“ ušel mi je iz grla pri pogledu na ta „slavljeni spominček“ — „radi tebe tedaj razgnali so toliko hrušča in hrupa po svetu — to pač ni vredno tolikega krika in obrekovanja“. V istini, nemški narod moral bi se sramovati, da je svojemu slavljenču tak spominček postavil. Sicer je pa nemški narod pri tem nedolžen in je to le delce Ljubljanskih Nemcev in slov. judežev, odpadnikov. Tako ali enako povedal sem pozneje večkrat plitvim širokoustnežim, ki so v svoji nevednosti na podlagi sramotnih poročil židovskih listov v moji navzočnosti slov. narod obrekovali in obmolknili so. Sicer pa zopet z Bogom, bela Ljubljana! Razvijaj in razcvitaj se, a ne pozabi, da bodeš le tedaj slavno središče Slovenije, ako ostaneš v neprestani zvezi z vsemi deli razkosane Slovenije! (Dalje prih.)

Smešnica 31. Mežnar je okinčal cerkev za romarje. Po stari navadi dal je vsacemu svetniku venec na glavo, tudi peklenščeku pod nogami sv. Mihaela. „Kaj“, vpraša ga žena, ko vidi ta venec, „kaj ti pride na misel, da si tudi temu dal venec na glavo?“ — „Tiho“, odgovori mož, „tiho, mati, saj ne znaš, če se ne srečava kje kedaj na poti“.

Razne stvari.

(Slovesnost.) Kakor smo že naznanili, bila je dnes ob 9. uri slovesna sv. meša v stolni cerkvi v Mariboru o priliki poroke hčere svitlega cesarja Marije Valerije. Imeli so jo mil. knezoškof in navzoča je bila vsa višja gospôda c. kr. uradov.

(Odlikovanje.) Gvido baron Kübeck, c. kr. namestnik v Gradci, je dobil od Nj. veličanstva red železne krone 1. vrste, H. baron Washington, graščak v Pöllau, predsednik c. kr. štaj. kmetijske družbe pa je postal tajni sovetnik Nj. veličanstva.

(Pri č. šolskih sestrah) v Mariboru je bila dnes ob 7. uri gledé na poroko Nj. ces. visokosti M. Valerije slovesna sv. meša in so jo služili preč. g. dr. Ivan Križanič, korar stolne cerkve. Petje je v cerkvi č. sester sedaj že iz večine vse cecilijansko in se ve, da je bilo tudi tokrat tako.

(Bralnemu društvu) v Jarenini darovali so: č. g. Zupanič Jakob, župnik pri sv. Ožbatu ob Dravi, 5 gld. in 42 knjig, Zupanič Leopold, kmet 5 gld., Knupleš Karol 2 gld., Wenger Jožef 70 knjig (poprej že 20), Zakelšek Jožef tri dolge klopi v čitalnico. Živili blagi dobrotniki!

(Za slov. šolo) potegnila se je tudi občina Škoflja ves, v kateri so letos narodnjaki pri volitvi vrgli nemškutarijo korenito ob tla. Novi odbor, v katerem so sami vrli narodnjaki, storil je potreben sklep in dotične vloge vže odposlal na deželni šolski svet in ministerstvo za uk in bogočastje.

(Celjski „Sokol“.) Gg. dr. Ivan Dečko, dr. Treo in drd. Dominkuš poprijeli so se osnovanja slovenskega telovadnega društva pod imenom „Celjski Sokol“. Pravila so vže potrjena od vlade, in je osnovalni zbor določen na četrtek 31. t. m., 7. in 8. septembra bo pa velika osnovalna slavnost, katere se bodo udeležila vsa slovenska sokolska društva.

(Slovenski abiturijenti) priredijo „Besedo“ dne 4. avgusta t. l. na večer ob 8. uri v prostorih ljubljanske čitalnice na korist velikošolskima zalogama na Dunaji in v Gradci. Vsebina jej je ta-le: dijaško življenje v podobah pa koncert z vojaško godbo.

(Oskrbovalno vzprejetišče.) V štaj. dež. odboru sedé, kakor je znano, samo nemški gospodje in vsled tega skrbé za slov. stran naše lepe dežele le bolj tavajoč, po navadi slepcev. Tako so napravili pri sv. Juriji na j. ž. oskrbovalno vzprejetišče, ali sedaj kaže skušnja, da ga ondi ni treba, ker je tudi v Celji tako vzprejetišče, torej ste si dve čisto blizo.

(Shod.) Dne 15. avgusta imajo c. kr. notarji štajarski, kranjski in koroški svoje letno zborovanje v Mariboru.

Visok gost.) Na Slatini biva prevz. škof J. J. Strossmayer in se zbira okoli njega obilica odličnih gostov.

(„Slov. pevsko društvo“) je razposlalo vabila k velikemu koncertu. Da se prihrani nekaj poštnih stroškov in dela, poslala so se vabila za ude, ki stanujejo v krajih, v katerih ima društvo svoje poverjenike, zadnjim in jih naj blagovolé razdeliti med ude in drugo občinstvo, ki se hoče udeležiti slavnosti.

(Germani), pragermani so sedaj v odboru podružnice „zveze Germanov“ v Mariboru. Ako nam človek ne verjame, naj si pogleda imena teh-le gg., ki so v nje odboru: dr. Edv. Glantschnigg, Mareš, Rihar, Lobiš in Srp, potem pa naj reče, da dr. Edvardo ni našel tovarišije, kakor njemu pristaja!

(Vinoreja.) Na dež. sadjarski in vino-rejski šoli v Mariboru vrši se od dne 4. avgusta do dne 6. septembra poduk v sadjarstvu za gg. ljudske učitelje in je dež. šolski svet 17 gospodov poklical, naj se vdeležijo tega poduka.

(Dopust.) Gosp. Fr. baron Mac Newin O'Kelly, c. kr. okr. glavar v Ljutomeru, šel je na dopust v Innichen. Treba je pač visokorodnemu gospodu, da se odpočije po tolikem trudu o času volitve v dež. zbor. Želimo mu več uspeha pri dopustu, kakor mu ga je bilo pri volitvah.

(Ljudska šola.) Pri sv. Juriji na južni železnici prireja se novo poslopje za deško šolo, dosedanje šolsko poslopje pa se prenaredi s časom za trirazredno dekliško šolo.

(Nesreča.) Zadnjo soboto se je nekaj c. in kr. topničarjev vozilo na mestnem ribniku v Mariboru. Nesreča pa je hotela, da se jim je čolnič prevrnil in v tem sta dva moža vtonila, enega pa je nek tovariš potegnil še v pravem času iz vode ter mu je tako še otel življenje.

(Uboj.) V spodnjem Dupljeku, župnije sv. Martina pri Vurberku, je dne 20. julija Fr. Merčnik udaril s sekiro Antona Kuharja ter ga je s tem priči ubil.

(Za družbo duhovnikov) so meseca julija vplačali č. gg.: Selič 50 fl. (ustn. dopl.), Stole 25 fl., Rom 11 fl., Belšak in Slatinšek po 5 fl., Rotnik in Urban po 2 fl., Hurt, Janežič, Valenko, Veternik. Šuta Alojzij, Bezenšek, Merc, Hrastl Fran, Kandut in Voh po 1 fl.

(Duhovniške spremembe.) Č. g. M. Stole, kaplan pri sv. Ěmi, stopi v začasni pokoj, in na njegovo mesto pride novomašnik č. g. Robert Vaclavik in č. g. novomašnik Anton Kolar pride za II. kaplana v Vitanje. Č. g. Martin Gabere, doslej v začasnem pokoji, stopi zopet v službo in sicer za kaplana pri sv. Križi na Murskem polji. Č. g. Andrej Keček, kaplan pri sv. Križi na Murskem polji, pride za kaplana v Trbovlje in č. g. Jože Muha, kaplan v Trbovljah, gre za kaplana v Čadram.

Loterijne številke:

Trst 26. julija 1890:	11, 15, 34, 64, 47
Linc " " "	1, 56, 57, 4, 59

Bazglas.

Na prošnjo oskrbnika Jožef Tischlerjevega konkurza se od te sodnije dovoli zvršilna prodaja v to konkurzno maso spadajočega, na 3369 gld. 20 kr. cenjenega premakljivega blaga in štacunske oprave.

V to svrhu se določite dve prodajalni razpravi, prva na

3. septembra 1890

in če potreba, za njim sledeče dneve in druga pa na

16. septembra 1890

in če potreba, sledeče dneve in vsakokrat od 9. do 12. ure dopoludne in od 2. do 6. ure popoludne v Tischlerjevi prodajalnici v Rečici s tem pristavkom, da se bodejo gibljivosti pri prvi razpravi prodale le za ali nad cenilno ceno, pri drugi pa tudi pod to ceno največ ponujajočemu.

C. kr. okrajna sodnija v Gornjemgradu, dne 16. julija 1890.

1—3

C. kr. okrajni sodnik:
Rotschedl.

Sadno drevje

visokodebelnató, z najfinejšimi sortami požlahtnjeno, prav po nizki ceni je na prodaj do oktobra 1890 pri vodstvu sadjereje na Faalskem gradu pri Mariboru (Štajarsko.) 1-3

Glasovir je na prodaj v samostanu č. šolskih sester v Mariboru.

Lepo posestvo

z gorico, s sadnikom, njivami, travnikom in lepim lesom, pri lepi cesti se odda prostovoljno po nizki ceni, vse, kakor leži in stoji na Gruskovci pri Novi cerkvi v Halozah.

Posestvo meri okoli 9 oralov. Vse k vinogradu potrebno je doma. Več pové gospod

Ant. Rodošek,
krčmar pri Novi cerkvi.

1-3

Orgljarska in mežnarska služba

se odda v Podgorji pri Slov. Gradci.

Cerkveno predstojništvo.